

A második honfoglalás

A földosztás negyedszázaddal ezelőtti megkezdésére emlékeztek Sövényházán

Verőfényes tavaszi napsütésben fürdött a sövényházi táj, amikor vasárnap délelőtt ünneplőbe öltözött emberek gyülekeztek, hogy fel-elevenítsék a magyar nép történetének honfoglalással felérő dicső tetteit, a negyedszázaddal ezelőtti demokratikus földreform végrehajtását. Az emlékünnepségre rendezői — a Szegedi Járási Városi Termelőszövetkezetek Szövetsége, a Hazafias Népfőnt szegedi járási bizottsága, Sövényháza tanácsa és népfőntbizottsága, valamint a helybeli Árpád Vezér Tsz — baráti szeretettel fogadták a szomszédos falvak képviselőit, minden résztvevőt és meghívott vendéget. Ott volt dr. K. Nagy Sándor, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának főtitkára, Szabó Sándor, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának elnöke, Hantos Mihály, a Csongrád megyei tanács vb elnökhelyettese, dr. Ozváld Imre, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára, Csápenszki István, a szegedi járási pártbizottság első titkára, Nagy István, a Hazafias Népfőnt Csongrád megyei bizottságának elnöke, Ábrahám Antal, a szegedi járási tanács vb elnökhelyettese, Krajcók András, aki a földreform idején a földosztás miniszteri biztosa volt.

Az emlékünnepségre „Földreform 1945.” című kiállítás megnyitásával kezdődött. Itt Gyuris Szilveszter, a szegedi járási tanács vb elnökhelyettese mondott beszédet, emlékezve a 25 évvel ezelőtti napokra, amikor történelmi esemény színhelye volt a sövényházi határ. A kiállítás — amelynek anyagát a Csongrád megyei levéltárak állították össze — korabeli iratok és plakátok egész sorával mutatta be a demokratikus földreform végrehajtását, a kisemmelzett cselédek és földművesek igazi honfoglalását.

Az MSZMP sövényházi székházának nagytermében ott láthattuk az MKP öles betűkkel szedett felhívásait, plakátjait: „Földet akarsz? Kezdd el a tavaszi munkát! MKP”. „A föld azé, aki megműveli”. Felhívások a községi földigénylő bizottságokhoz, a 600/1945-ös rendelet, amely földreformról intézkedik, eredeti birtokívek, birtoklevelek, jegyzőkönyvek. Nem messzire egymástól két birtoklevél látható: az egyik örgróf Pallavicini Alfons Károly 40 416 holdas hitbizományi birtokának alapító irata 1835-ből, a másik Berck Sándor birtoklevele 13 hold földről, amelyet 1945. március 29-én adtak ki Rácz Lajos községi földigénylő bizottsági elnök aláírásával.

Beszélgettem a kiállítási teremben két egykori főszereplővel, Mihály Józseffel és Mihály Sándorral. Mihály József volt a falu első párttitkára és mivel nyolc gyermeke volt, 14 hold földet kapott; öccse, mivel nem volt családja, 5 holdat vett birtokba. Az idősebb testvér mondja:

— Az volt a cél, hogy mielőbb gazdára legyen a föld, hogy vetni lehessen. Mértük mi baktatók öllel, meg lábbal, hiszen ől se volt elegendő. A kormánybiztos is azt mondta, amikor kijöttek, hogy jól csinálták. Mihály elvtárs, nagyon fontos a véte, a későbbi vitákat majd betakarítás után rendezik. Így volt.

Sokáig időzött az ünneplő közönség a kiállítási teremben, az idősebbek önmaguk ifjúságát látják a tablókon, a nevéknél itt-ott szótlánul bólintanak, s egymás között így emlegetik a hajdani társat: „Szegény András is elment már”. A fiataloknak régmúlt történelemmé változik a nagyterem miliője, csak nézik, nézik, s az is lehet, hogy nem értik meg,

Somogyi Károlyné felvételei

Gyülekezés az Árpád ligetben

Az emlékünnepségre szónoka, dr. K. Nagy Sándor beszédét mondja

miért lett könnyes a szeme egy barátakkal szabdalt arcú öregembernek.

Az Árpád-emlékmű tövében került sor a termelőszövetkezet ünnepi gyűlésére. A Himnusz hangjai után Tóth Irén, a kisteleki irodalmi színpad tagja szavalta el Juhász Ferenc Sánta család című versét. Ezután Faragó István, a sövényházi Árpád Vezér Tsz elnöke üdvözölte a gyűlés résztvevőit, majd dr. K. Nagy Sándor mondott ünnepi beszédet.

— A földreformot — mondotta —, amelynek eredményeként megsemmisült a nagybirtokrendszer, joggal nevezhetjük második honfoglalásnak. A történelmi tett nagyságát külön kiemelte az a tény is, hogy a kormány a földosztás ünnepélyes és általános megkezdése színhelyéül az ezer év előtti honfoglalás helyét, Pusztaszer határát jelölte ki.

Idézte beszédében a korabeli sajtó sorait: „Mint ahogy ezer évvel ezelőtt Árpád vezérletével őseink Pusztaszeren vették birtokba a földet, most is ez a történelmi nevezetesség hely lett az, ahol a dolgozó magyar parasztszék először vették birtokukba az ezeréves jussukat képező, de eddig a nagybirtokosok által bitorolt magyar földet.” Felidézte az ünnepi beszéd a számadatokat is, az országban 5 millió 600 ezer hold föld került 642 ezer igénylő jogos tulajdonába. Csongrád megyében közel 150 ezer hold földet osztottak ki mintegy 20 ezer mezőgazdasági munkás és kisparaszt között. Részletesen vázolta dr. K. Nagy Sándor a magyar mezőgazdaság negyedszázados útját, fejlődését, a szövetkezeti mozgalom győzelmét.

— Elni tudtunk a szabadsággal, a történelmi lehetőséggel. Pártunk vezetésével népünk hazaszeretete, szocialista jövőbe vetett hite, szorgalma és alkotó ereje biztosította szép eredményeinket. Az évek múltával az

emlékezések egyre gazdagabbak lesznek, s annál jobban érezzük, amit a felszabadulás, a földreform, a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a szocialista építés kiteljesedése hozott népünknek — fejezte be beszédét az ünnepi gyűlés szónoka.

Ezután Donka Lászlóné tsz-tag kért szót. A múlt emlékeit idézte, amikor férjével együtt az örgróf cselédei voltak, majd a földosztás napjait villantotta fel, a Sándor-major és Pusztaszer-major 64 családjának mélyről fakadt sóhaját. Beszélt az első összefogásukról, amikor 22 évvel ezelőtt létrehozták a „Zója” Termelőszövetkezetet, s bizony voltak, akik akkor még „hajba mentek” emiatt. S boldogan vallott mai életükről, amikor könnyebbé és jobbá vált oly sokat gyötört életük.

Az ünnepi gyűlés az Internacionálé hangjaival ért véget. A meghívottakat ebéden látták vendégül az emlékünnepségre rendezői. Itt Csápenszki István és Krajcók András mondott pohárköszöntőt.

Gazdag István

Elutazott hazánkba a francia miniszter

Négynapos hivatalos magyarországi látogatásának befejeztével hétfőn elutazott Budapestre André Bettencourt francia terv- és telepítésügyi miniszter és kísérete. A látogatásról magyar-francia közös közleményt adtak ki.

Elutazása előtt a Ferihegyi repülőtérén André Bettencourt miniszter nyilatkozott:

— Nagyon sikeres volt ez a látogatás — mondotta egyebek között —, mert alkalmam nyílt Magyarország jobb megismerésére. Összintén csodálom azt a jelentős fejlődést, amelynek eredményeként évről évre emelkedik a lakosság életszínvonala. Megbeszéléseink is nagyon hasznosak voltak. Tárgyalásainkról, eredményeiről beszámolok a francia kormányban.

Tudományos ülés az Akadémián

A Magyar Tudományos Akadémia pedagógiai bizottsága és a Magyar Pedagógiai Társaság — hazánk felszabadulásának közelgő 25. évfordulója alkalmából — az V. Nevelésügyi Kongresszus előkészítése jegyében — hétfőn tudományos ülést rendezett az Akadémia nagytermében. A tanácskozást Erdély-Grúz Tibor, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke nyitotta meg.

Ezután az első előadást Földes Éva, a Magyar Tudományos Akadémia pedagógiai bizottságának elnöke, főiskolai tanár, a neveléstudományok doktora tartotta meg Neveléstudományunk 25. éve címmel.

Gondolatok ünnep előtt

A tavasz első virágai már megjelentek. A fák alvó rügyei duzzadnak, ébrednek. Mutatják e jelek, hogy a természet téli álmát befejezve újra életrekel. Vidámbabak most az emberek, derültebbek, mosolygósabbak az arcok. Melegít a napsugár, jelzi: itt a ki-kelet. A derűs, gondtalan gyerekjáték zaja messzi hallik. Elnézve vidámságukat, szépségtől és erőteljű duzzadó alkutakat, szinte hihetetlennek tűnik 1945 tavasza. Akkor nem csak a gyerekek, hanem a felnőttek is szomorú arccal, könnyes szemmel, szívükben kétségbeeséssel éltek, rombadöntött és kifosztott országban. Ok történelemkönyvekből, apaik elbeszéléseiből tudják csak ezeket; azt, hogy milyen kínok és keservek között kezdődött akkor a tavasz.

Negyedszázada annak, hogy tiszta lett az égbolt, hogy azóta melegebben és tisztábban ragyog a nap hazánk égen. A nagy társadalmi változás kezdetének 25. évfordulója közeleg, ünnepeink már ezekben a napokban is. Gyárakban, szövetkezetekben, tanintézetekben számvetést teszünk: mit, s hogyan végeztünk, hogyan gyarapodtunk? Tudtunk-e megfelelően élni azzal a társadalmi lehetőséggel, melyet számunkra sok-sok véráldozattal, sok-sok könnyel hoztak el a szovjet emberek.

Ünnepeinken a hála és szeretet a hősök felé száll, azok gyermekei és unokái felé. Az a sok-sok piros virág és kedves szó, melyet kapnak, helyettünk is beszél. Örömmel és gondjainkat mondja el. Mindazt, ami az elmúlt 25 évben volt.

Ünnepeink azoknak is, népünk legjobb fiait, kik az elmúlt 25 évben mindig a derékhadban voltak. Ott tevékenykedtek, ahol legtöbbet tudtak tenni népünk felemelkedéséért. Alig virradt még a magyar égen, a koránke-
lők már munkához láttak. Azok, kik az elnyomatás nehézségeiben és a szívekben és az agyokban ébredt tartották a szabadság utáni vágyat. Azok a „koránke-
lők” akik a Horthy-terror legnehezebb éveiben is a társadalmi változás lehetőségénél és végrehajtásán fáradoztak.

Új nemzedék is felnőtt az elmúlt 25 év alatt. Azok, akik apaik mellé álltak. Megfogva a munka másik végét, erejükkel nem takarékoskodva dolgoztak éjt napallá téve, társadalmi céljaink eléréséért. Igen, feltevése egyéni kívánságukat, tevékenységüket, ismereteiket a közös nagy célok érdekében hasznosították. Elsősorban ösztönösen osztályuktól kapott, apaiktól örökölt szemlélet alapján. Nehéz negyedszázad volt. Hiszen e nemzedéknek a munka mellett politikai és szakmai műveltséget is kellett szerezni. Olyan műveltséget, melynek birtokában bonyolult társadalmi változások között meg tudták állni a helyüket. Az élet legkülönbözőbb vezető posztjain most — az állami életben, gyárban, termelőszövetkezetekben, a hadsereg élén — eredményesen tevékenykednek.

A párt nevelte két generáció a munkában, a közös tevékenységben ötvöződött egybe. A társadalmunkban lezajlott forradalmi változások tüze egygő, a ma élő kommunista nemzedékké formálta őket.

Nagy változások ideje volt a szívekben és lelkekben az elmúlt 25 év. Az egygyőrt kommunista nemzedék öregei és fiatalja olyan változások útján vezette népünket, melynek nagyszerű eredményeit az elinduláskor nem sokan látták előre.

Ünnepeink... Üzemekben, hivatalokban és kint a földeken. Egész népünk ünnepel, hisz nagyszerű eredményeink és jövőt formáló gondjaink kedvesek nekünk. Jogos büszkeséggel töltheti el mindannyiunk szívét. Amit tettünk és elértünk, az nagyszerű szakasza népünk történetének. A rongyos országban, ahol hárommillió kol-dus volt, most jól táplált és csinosan öltözött, művelt nép él és dolgozik. Gyárainkban, üzemekben és kint a föl-deken nagyszerű eredményeket hozó munka folyik. Erő-
beszélhetünk, ha kell vitatkozhatunk is bárkivel.

A dolgozók hétköznapi munkáinak gyümölcsei ennek most. Annak a fának a gyümölcsei, melyet az első tava-szon ültettünk el, melyet azóta gondozunk, hisz gyümöl-cse a miénk.

Dr. VARGA DEZSŐ

Citerák ébredése

Üllesen kétszer rendeztek eddig folklorfesztivált, vasárnap délután 3-kor kezdődött a második, és eltartott este 9-ig. Első megállapítás, amit kezdés előtt megfogalmazhatott már magának minden jelenlévő: téveszmék áldozatai azok a népműve-
lők, akik azt hiszik, hogy bevételi tervüket is szem előtt tartva, csak pehely-könnyű műsorcskákkal tudják fenntartani magukat a konkurenciaáradatban.

A múlt hét végén Átpátfalván láttunk a népművészet iránt megkülönböztetett tisztele-
tet, most Üllesen lett volna nehéz számba venni, hányan is voltak. Az új kultúrház nagyterme hirtelen kicsi lett, sokan voltak, akik nem fér-
tek be.

Tizenkét község küldte el szölistáját, vagy csoportját. A harmincnégy meghirdetett műsorszám döntő többségében szerepet kapott tájunk kedvelt hangszere, a citera. Szépen szóló citera volt valamennyi. Erdemes tovább figyelni a számokat: kórus egyetlen egy volt csak, a zá-kányszeki, az viszont kitűnően szerepelt. Fogynak a táncsoprtok, számban is, létszámban is. Tavaly Zsom-bón a zákanyszekiek tánc-
sáit dicsértük, ok most vá-rakozáson alul szerepeltek. „Feljött” viszont a Kisteleki ifjúsági klub táncsoprtja nevet viselő együttes, de dicsérettel végzett az ülési is, algói is.

Az együttesek „sorvadása” mindenképpen szervezési gondokra vezethető vissza. Szaporodtak viszont a szölis-ták. Énekeseinknél érezhető volt a Röpülj páva serken-tő hatása, Ülles sorakoztat-ta elő legtöbb felfedezett-jét. Közönség elé álltak és a zsűri elismerését is kivít-ták azok is, akiknek ko-rábban nem nagyon volt al-kalmuk tehetségüket köz-hírré tenni. Kondász Gyu-láné és Nógrádi Lukácsné teljesítményét nyugtázta el-
ismeréssel a dr. Valdmann József elnökletével bíráló zsűri. Régi ismerőseink most is remekeltek: Tombác János zombói mesemondó, a Budai Sándor vezetésével muzsikáló sándorfalvi cite-rások, a Tóth Andrásné és Molnár Mihály szölistáké-
vel, Kónya György és Ber-ta József furulya-citera-párosával dicsekedhető tá-peik változatlanul példa-képnek tekinthetők.

H. D.

Ruhák, szatyrok, szőnyegek

Vasárnap a tápei műve-lődési otthonban gyűltek össze a Tápei Háziipari Szö-
vetkezet tagjai, hogy szá-mot vessenek múlt évi mun-kájukkal. A nyolcszáz dol-gozót foglalkoztató közönség jó eredményeket ért el 1969-ben. Nagy Pál elnök beszá-molójából kitűnt, húszmil-lió forint értékű termeltek egy esztendő alatt, ötmillió-val többet a korábbinál.

A hagyományos gyékény-termékek mellett — gyé-kényszőnyegek, -szatyrok, gyékénnyel kárpitozott szé-
lések — a raffiából, s mű-raffiából készült divatszaty-
rok, táskák is keresettek voltak. Műraffiából készült szettjeik, textilkonfekció-gyártmányaik ugyancsak nagy érdeklődést váltottak ki. Nyereségük is növeke-dett, s elérte az 1 millió 300 ezer forintot.

Egy másik népes közösség, a Szegedi Szabó Ktsz ugyan-csak vasárnap tartotta köz-gyűlését. Szegeden, a Ti-sza Szállóban Francia László-
né elnök eredményes mun-káról számolhatott be a ta-goknak.

A szabók szövetkezete — azonos termelői létszámmal

— 14 százalékkal növelte te-melését az 1968-as ered-ményhez viszonyítva. Az el-múlt két esztendőben a piaci keresletnek megfelelően új profil alakítottak ki. Első-sorban sportruházati termé-
keket, laminált női és férfi-kabátokat állítottak elő. Termékeik 84 százalékát a belkereskedelemnek adták át. A többi exportra került: Norvégiába és Algériába, a Szovjetunióba és az NDK-ba. Tevékenységük közel 6 millió forintos nyereséget, s ennek megfelelő részesedést eredményezett.

Csapatzászló-átadás

Az Egyesült Gyógyszer- és tápszergár dolgozói a fel-szabadulási évforduló tiszte-
letére csapatzászlót adomá-nyoztak a BM. tartalékos tisztképző iskolának. A zászlót hétfőn az üzemben ün-nepélyesen adták át. Az ün-nepésen részt vett Benkei András belügyminiszter is.

KEDD,
1970. MÁRCIUS 24.

DÉLMAGYARORSZÁG 3